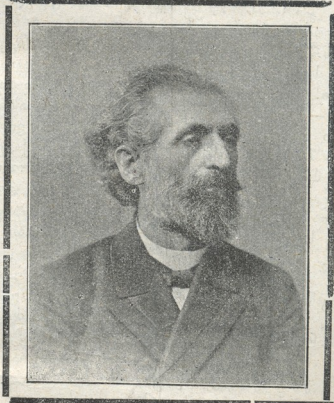

კვირა, 18 ივლისი

შანსი 10 კას

ქალაქის მოურავი ვ. ნ. ჩერქეზიშვილი
(† 14 ივლისს, ნაშუადღევს 3 ს. 5 წ.)

თავ. ვ. ნ. ჩერქეზიშვილის ხსოვნას

მოსწყდა ვასკლოვი,
ჩაინთქა უფსკრულს,
სევდა ეუფლა
გულს დაობლებულს...

ბედმა გვიმუხთილა,
დაობლდა არე,
გაჰქრა საუნჯე,
დაერჩით მწუხარე!..

გ. შიხიანი

ქ. ვ. დ. ლამაზიძის

ს ა ნ ა შ ო რ ი უ მ ი

კ ა ტ ა რ ა ც ე მ უ ი

ბაკურიანის რკინის გზაზე, 4,400 ფ. სამალე

გ ა ი ხ ს ნ ე ბ ა 15 ი ვ ნ ი ს ი ღ ა ნ 31 მ ა რ ი ა მ ო ზ ი თ ვ ე მ ა ე

ორის განყოფილებით, ერთი—საბავშვო, მეორე—დიდებისათვის.

პირობების გასაგებად წერილით უნდა მიმართონ ბორჯომით პატარა ცემს ექიმს

ვახტანგ ლამაზიძეს.

4—11

თბილისის კერძო სამკურნალო

30 მუდმივი საწოლით ღამშობიარო განყოფ.

დაა ჩრის ყოველ დღე კარკუქ

მოსაირაფე ავადმყოფთათვის

ქსენიას ძუხა, სახლი № 7 „ვეტცელის“ სასტუმროს ახლოს, ტელეფონი № 590.

ლამაზიძე ვ. დ. შინ. და ბავშვ. ყოველ დღე; გარდა კვირა. 11—12 საათ.

გედევანიშვილი მ. ა. ნურ. და ელექ. ორშ., ოთხშ., და შარ. 10¹/₂—11 საათ.

გორბოვსკი-ზარანკი ე. ვ. თაფლის. ყოველ-დღე კვირის გარდა 11—1 საათ.

ბურკო გ. ა. შინაგ. შბ. 1—2 ს. და კვირის 11—12 საათ.

კარშინი ა. ა. კან. და ვენ. ყოველ-დღე კვირის გარდა 2¹/₂—3¹/₂ საათ.

მალაშვილი გ. გ. შინ., სმშ. და შპაბ. 10—12 საათ.

ქიქოძე ტ. ს. შინაგანი ორშ. და ოთხშბ. 9—10 საათ.

მანსვეტოვი ვ. მ. შინ., ორშ., ოთხშ., და შარს. 1—2 საათ.

მელიქიშვილი ნ. მ. ქირურ. და დედაკაც. ყოველ-დღე 12—1 საათ.

პირადოვი რ. ბ. ყოველ-დღე 11—12 საათ.

პაპოვი ვ. ა. უურ., ექისი, და ცხვირ. ყოველ-დღე გარდა შარს. 2—2¹/₂ საათ.

სობოლევსკი გ. ვ. ქირ. ყოველ-დღე 9—11 საათ.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი მიკროქიმიურ. და ბაქტერიოლოგიური ლაბორატორ. რომელსაც განაგებს ექიმი **ე. ვ. ფედლოვი.**

რჩევა ღირს 50 კ., საწოლები 2 მანათიდან დაწყებული. ოპერაც. კონსულტაც., ელექტრონი თაშ., მასსაგი ყვავილის აცრა, ძიძაბა შემოწმება და სხვა შეღავათ. საფასურით.

ვაკსელის კერძო სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოსაირაფე ავადმყოფთათვის, ვოვლის ქუჩა, № 8, ს. ვნიშაძისაძისა, ტელეფ. № 695.

3. ვაშყმაძე—ყოველ დღე 9—11 საათ. კბილის ავადმყოფ.

შ. ა. მიქელაძე—ყოველ დღე, შინაგ. და ბავშვ. ავად. 1¹/₂—2¹/₂ საათ.

ა. ნ. დიასამიძე—ყოველ-დღე, 11¹/₂ საათ. სიფილისი, კანისი და ვენ.

6. მ. მელიქიშვილი—ყოველ დღე, ქირურგ. და ქალბისა, 1—2 საათ.

ბ. ა. პაპოვი—ყელ. უურ. და ცხვირ. ყოველ დღე 12—1 საათ.

3. გ. ფედლოვი ყოველ დღე, ოთხშ. და კვირის გარდა, 11—12 2 საათ. შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფობანი.

მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური ღამიური გამოკვლევანი; აგრედვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით.

„ცოდნა“-ს წიგნის მალაზია

(გეორგიევის ქუჩა, ადექსნდრეს ბაღის ზარდაზირ) ავრცელებს სასარგებლო შინაარსიან წიგნებს და საოჯახო სურათებს. იქვე ისყიდება ქართულ-არუსული სხვა-დასხვა სახელმძღვანელოები მისამართი: Тифлисть, Книжный Магазинъ. «Цодна» Юс. Ник. Мерквилადзе. მალაზიის პატრონი სოსიკო მერკვილაძე.

რედაქცია დაბეჯითებით სთხოვს ხელის მოწერელთ ფულის გამოგზავნა დააჩქარონ.

18 ივლისი 1910 წ.

სიმრავლე მოფიჭვიშება, ზერელე მოქთუ ღირსება? მედება ისე არაფერშია დასაგმობი, როგორც ხელოვნებაში...

თუ გუშინ ტლანქი, მოუხეშავი წარმოდგენა, ასე თუ ისე, „აკმაყოფილებდა“ მაყურებელს,—დღეს ამ ფონით ვეღარ გავივლით...

რებერტუარი და წარმოდგენები,—აი საკითხი, რომელსაც დიდი ანგარიში უნდა გაუწიოს ყველა იმან, ვინც სეზონის წარმოებას აპირებს... მაგრამ მარტო ეს არა კმარა: სცენას უნდა ასცდეს ის ნაკლი, რომელიც დღემდე ხშირად სდევდა,—როლის უცოდინარობა, შეუფერებელი გრიმი, გამოუწყობელი ტანისამოსი, ჰიესის ცული ენა, უფარგისი რეკვიზიტი და ბუტაფორია, მოქანავე დეკორაცია, ერთი სიტყვით, თანშეზომილობის დაუცველობა... უწყსოება კულისებზეა თუ პარტერში. ჰიესათა დადგმის გვემის შეცვლა, ცხოვრების სინამდვილით სცენაზე გადატანა, სრული ილიუზია—აი, რას მოითხოვენ აწინდელი თეატრისაგან...

წინადაც ვსთქვით და ახლაც ვიმეორებთ, სცენის მუშაკთა ღვაწლი წარმოდგენათა სიმრავლით არ განიზომება, არამედ მათის ღირსებით.

სრულიად უნდა დაიგმოს ნაჩქარევად, კასის „გასასვებად“, რომელიმე კერპ-მსახიობის ეინის დასაკმაყოფილებლად ამა თუ იმ შეუფერებელ ჰიესის დადგმა...

ამისათვის საჭიროა ნაკისრ მოვალეობის სავსებით შეგნება-გათვალისწინება, თეატრის ფარგალში სრული დისციპლინა, დაკვირვებული და გონივრული მოქმედება...

დაე, თეატრში ნურც ერთი მაყურებელი ნუ იქნება, ოღონდ ჰიესამ ხელოვნურად ჩაიაროს,—დარწმუნებული ვართ, ასეთი წარმოდგენა პირველად, მეორედ და მესამედ თუ არა,—მეოთხედ მაინც მოიზიდავს მაყურებელს და თეატრის დარბაზიდან მადლიერსაც გაისტუმრებს...

—:—

ქუცმაცი გინახავთ თუ არა ნარზე მჯდო-საქმიანობა. მარე ნიბლია გული რომ არ ეტევა და წუთის-წუთის ღიაობს გაფრენას?! სწორედ ასეთ მდგომარეობაშია ჩვენებურ საზოგადო დაწესებულებებში მოსაკმთა უმეტესობა: მიანდობა რაიმე საქმეს და იმის მაგიერ, რომ გულდინჯად, საფუძვლიანად და გონიერად აწარმოოს მინდობილი საქმე, ყოველ წუთის „გასაფრენად“ ემზადება... „გაფრინდება“, საქმეს ჩამოეცლება თუ—არა, —ზურგს უკან ქეას გადმოისვრის,—„მადლობა ღმერთს, საზოგადოების წინაშე ვალდებულება მოგიხადელო!“

ამიტომაც არის, რომ ერთის თაობისაგან, ერთის წყებისაგან საძირკველ-ჩაყრილ საქმეს ან კედლების ამშენებელნი არა ჰყავს, და თუ ჰყავს, ძლიერ სუსტნი, უსწორ-მისწოროდ მოსიარულენი... ამიტომაც არის, რომ ჩვენის კულტურულ დაწესებულებათა იდეა-კი ვერ გაგვიღრმავებია, ჩვენ ყველას მის მატარებელთა ერთ ნაწილთაგანადაც არ წარმოგვიდგენია თავი, არამედ დამოუკიდებელ მატონმზრანებ-

ლად,—სანამ ჩვენ ვიქნებით, ასე ვმართავთ და ჩვენ შემდეგ... მეწყერსაც უზინდია ყველაო! ამიტომაც არის, რომ ყოველი ჩვენი ფახი-ფუხი და წყნარული საქმე ქუცმაცდება, არარად ხდება, მის შორის მილიანობის იდეა, ერთი მისწრაფება თავიდან ბოლომდე არაა გაბმული...

ტყუილად კი არ არის ხალხი ინტელიგენციაზე გულ-ვატეხელი, ტყუილად კი არა კენესის ჩვენი ქვეყანა შვილთა სიბეჩავით, დაუღვევრობით... მხოლოდ გარეგნობა, ჩაცმულობა-შორთულობა და დიპლომი როდი ჰქმნიან ადამიანს ინტელიგენტად, ანუ საზოგადო მოღვაწის სახელის ტარება, არამედ განვითარებული გონება, რწმენა უკეთესის მომავალისა, უანგარო სიყვარული ადამიანთადმი, გულწრფელი შრომა, მხოლოდ შრომა და შრომა...

ერთმა და ორმა მარცხმა გული არ უნდა აგვიტრუოს საქმეზე, მიზანს არ უნდა ჩამოგვაშოროს, —“ქვას გახერტეს წვეთითუ მუღამ ერთ ადგილს დაედინების“, მოუფიქრებლად არ უთქვამს მგოსანს...

ამიტომაც ჩვენს ახალგაზღვობას—ბანოვანთა და ყმაწვილკაცთ, მოვუწოდებთ პრაქტიკულ მოქმედებას მოჰკიდონ ხელი,—მწიგნობრობის გაერცვლებას, გამოსადეგ ცოდნათა ხალხში დანერგვას, სწავლის მოფენას, ხელოვნების აყვავებას...

თუ ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრების კერა ჩანელდა, ნაცარში ხომ ისევ ცეცხლია მიმალული,—ამას უნდა ვაღვივება!..

მსახიობქალი ნ. ჯავახიშვილი

ზ ა რ ი

დავებრდი, სხე დამეჭნო,
ჯან-ღონე გამოძედა;
გზნობა, გონება დამკლდა,
სიცუცსლე საეჭველია!

შავი სმაძრე მიძელის.
გახუნროდეს ჭიასა!
საულავსე აუფავებენ
სხეებისთვის ვარდს და იასა!!

ეს წუთიერი ცხოვრება
მოტყუებან თვალისა.—
დღეის-დღის ტანჯვის ატანს,
ცრუ იძედა სვალისა!

სამოთხე, სსსუგვეკელი,
სატებილ-ოცხებო, გულშია
და უკვდავება მარადი
მხოლოდდა სიყვარულშია!

ეს ვიცი, მაგრამ დავებრდი...
ამენა ვა და კვლი მე
და სიყვარულიც ვამიქრა,
დავჭკარგე იდეალი მე!..

ს.ს.ს

ოჯახი

როცა ბედნიერი, მშვიდი ცხოვრება გვეშლება წინ, ვინ რთავს გზას ია-ვარდით, ვინ გვაშორებს ეკალსა და ქაცვს?

ოჯახი.

უმაღლესს საფეხურზე როცა ავალთ, და პირმოთნობა, სიყვარული, პატივისცემა აირევა შურისა, ღვინისა და სიძულვილის შორის, ვინ გვადგამს გვირგვინს, გულუბრყვილოთ? უანგაროთ ვინ გვცემს თაყვანს?

ოჯახი.

ვინ აორკეცებს სიამოვნებას, ვინ აგრძელებს სიტკობებას?

ოჯახი.

სად მოვიყვებთ დალოილ-დაქანცული, სად შეგვაშრობენ ოფლს და არ განიკითხვენ, თუ რატომ მეტი ვერ მოვიმოქმედეთ?

ოჯახში.

დაუძლურებულს, წლებით გატეხილს, სად მოარჩენენ მოვლით და დაშვიდებით?

ოჯახში.

ცხოვრების ნაფი უეცრად რომ გატყდება, და ყოველი ქაფი დახრჩობას გიპირებს, ყოვე-

ლი ქვის ნატეხი ფეხებში გედება, როცა ზიზღი და შურისძიების სურვილი ფეხ-და-ფეხ გსდევს, ვინ დაბრის თავს მწუხარებით და დაგეხმარება სევდის ატანაში?

ოჯახი.

ოჯახი! ნუ ვახლებთ ხელს,—იგი წმინდაა. ყოველს აღამაინს ერთი ადგილი მაინც უნდა ჰქონდეს, სადაც იგი ხელუხლებელი, საყვარელი, მულამ ერთი და იგივე უკვდავი წევრია.

ნუ ვახლებთ ხელს ყოველთვის, ყოველს მღვამარეობაში სიყვარულის, სათნოების, ღმობიერების და თავგანწირვის ტაძარს—ოჯახს.

ცხოვრების საერთო სიმკაცრე, ცოტა არ იყოს, სუსტდება ოჯახის კერასთან.

დავეხმაროთ, წინაღვე თანდაყოლილი თვისებანი ოჯახისა გავემავროთ, მათი უარყოფელი მოვთხაროთ, მოვსპოთ.

მკვიდრი საფუძველი ჩაუვდლოთ ოჯახს. ერთი უდიდესი უბედურება იქნება ოჯახის მოსპობა.

ქრისტეს არ ჰქონია ოჯახი, მაგრამ თვითონ ქრისტე იყო ყოველისავე ნაფთსაყუდელი. ვინც არ იჩემებს—მე თვით ქრისტეს ვარო; სხვებ არ ურჩევს—ქრისტეს თვისებანი მიიწეროს,—მას სკირდება ოჯახი! **ნ. ლორთქიფანიძე**

შ ა პ ი ა ჩ რ დ ი ლ ი

პიტალო თხემზე ანაფრენი მსუბუქ ნიაფთ,
მსუბუქ ნიაფთ ცოდვილ მიწას დაშორებული,
ვიდექ ბედისა მომდურავი კაცთა სიაფთ,
კაცთა სიაფთ გულნატყენი, დაღონებული.

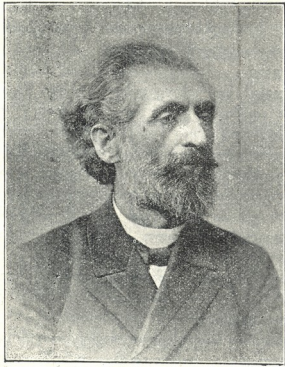
ვარსკლავთა გუნდი ცას ეკვროდა სხივებ-მიმქარალი,
სხივებ-მიმქარალი სდარაჯობდა სიცოცხლის საზღვარს,
და ცის უფსკრულში მიმოჰქროდა ფიქრთ ნაპერწკალი,
ფიქრთ ნაპერწკალი, მოწყვეტილი დროთა ნიაღვარს...

სოფელს ეძინა, არ ისმოდა ქვითინი მწარე,
ქვითინი მწარე მიწის მკერდით ამონაკენსი,
ნისლს დაებურა მშობლიურად ობოლი მხარე,
ობოლი მხარე სისხლში ნაბან, ცრემლში ნალესი...

და ცის წიაღზე, ვარსკლავთ შორის, შავი აჩრდილი,
შავი აჩრდილი სიკვდილისა იხატებოდა,
შვე სხივთ აფრქვევდა ცის კაბალონს ის ცელ-გაწვდილი,
და ცელ-გაწვდილი დედამიწას ემუქრებოდა...

პიტალო თხემზე ანაფრენი ნიაფის ფრთებით,
ნიაფის ფრთებით დედამიწას დაშორებული,
ციურ სიმბოლოს გაეცქეროდი იღუმალ გრძნებით,
იღუმალ გრძნებით გამსჭვალული, დაფიქრებული...

ბ. აბაშელი

ქალაქის მოურავი

ჩ ვახილ ნიკოლოზის ძე ჩერქეზიშვილი

ძაძით შეიმოსა თბილისი...

ულმოზებლმა და ხანგრძლივმა სენმა გამოვყავსა ღიბუნებოვანი ადამიანი, ქეშპარიტი მოქალაქე...

ალარა ქვეყან ჩვენის ქალაქის მოურავი, ვასილ ნიკოლოზის ძე ჩერქეზიშვილი ანუ, როგორც ყველა ეძახდა, ვასილ ნიკოლაევიჩი...

გი გარდაიცვალა 14 ივლისს, ნაშუადღევის 3 საათსა და 5 წუთზე.

ეს ამბავი გლოვის ზარად მოეღო ქალაქის ყველა მცხოვრებთ, ეროვნებისა, სარწმუნოებისა და წოდების განურჩევლად... და სხვანაირადაც არ შეიძლებოდა, რადგანაც განსვენებულმა თვისი უმწიკვლო მოღვაწეობით ყველას გულში ერთნაირი თანამგრძობი და მოსიყვარულე ადგილი დაიკავა: ეს უდიდესი ჯილღოა ადამიანისა...

ღია, ყველა ადამიანს არ შეუძლიან, განსაკუთრებით ჩვენს დროსა და ქალაქში, ყველასათვის ასე საყვარელი შეიქმნეს, — ეს მხოლოდ რჩეულთა ზეგერია...

და ამ რჩეულთა ბანაკს ეკუთვნოდა ვ. ნ. ჩერქეზიშვილიც.

განსვენებული წოდებით თავადი იყო,

დაიბადა 1858 წ. სიღნაღის მაზრ. სოფ. ჩილურში, ისწავლა თბილისის რეალურ სასწავლებელში, შემდეგ სამთო ინსტიტუტში შევიდა, მაგრამ კურსი ვერ დაამთავრა, დაბრუნდა თბილისის და სამსახურში გამწესდა. ერთ ხანად საადგილ-მამულო ბანკის დამფასებლად და დეპუტატთა საკრებულოს მდიანადაც იყო. 80-იან წლებიდან თანამშრომლობდა გაზ. „კავკასი“-ში, ხოლო ი. ნ. მილიუტინის რედაქტორობის დროს მდივნის თანამდებობას ასრულებდა. როცა „კავკასი“ ვ. ველიჩკოს ხელში გადავიდა, ვას. ჩერქეზიშვილის მიმართულება ვერ შეეთანხმა ვ. ველიჩკოს მიმართულებას და ჩამოშორდა. ამას შემდეგ მიწვეულ იქმნა ქალაქის უძრავ ქონებათა გადამფასებლად. 1898 წ. არჩეულ იქმნა ქალაქის თვითმართველობის წევრად, მას უკან ქალაქის მოურავის მოადგილედ, ხოლო ქრ. ვერმიშვევის გადადგომის შემდეგ 1907 წ. ქალაქის მოურავად.

ფრიალ ძნელსა და შავბნელით მოცულს დროს შეხვდა ვას. ჩერქეზიშვილს ქალაქის საქმეებში ჩაბმა: ჯერ კიდევ ეროვნული განხეთქილება — მოგინისტური მისწრაფება ღვიოდა, სომეხ-თათართ — აძმათ სისხლი რუებრ დიოდა, ქალაქი ცეცხლის ალში იყო გახვეული, პარტიული მიდრეკილებანი უმაღლეს წერტილამდე იყო მიღწეული, რეაქცია შავი ყორანგივით დაცხავოდა ჩვენს ქვეყანასა და მის გულს — თბილისს...

ღა, აი, სწორედ ამ დაუდგრომელს ხანაში იტვირთა ვას. ჩერქეზიშვილმა მძიმე, მაგრამ საბატო მოვალეობა ქ. თბილისის მოურავისა... იკისრა და ბრწყინვალედაც ასრულებდა ამ თანამდებობას...

თურმე ღიბუნებოვანი ადამიანი უდიდეს გასაქირშიაც ღიბუნებოვანებად რჩებიან...

როგორც სულით სპეტაკი, გონება ნათელი და ჭეშმარიტა მოქალაქე, ღილის სიღნაღით, ბრძნულის დაკვირვებით და უსაზღვრო სიყვარულით ეწყობოდა ქალაქის ყველა მცხოვრებელთა ღიხისსა თუ ქირს, მისწრაფებასა და მოთხოვნილებას... და მისს გამჭირაბს გონებას უნდა ვუმაღლოდეთ, რომ დღეს თბილისისში ვალ-ეროვან მცხოვრებელთა შორის ისეთი განხეთქილება არ არის, როგორც ოდესმე გვი-

ნახავს, ქალაქი ნამდვილ ვერაპიულ გემოვნე-
ბაზე გალახათიანდა, სწავლა-განათლების საქმე,
შედარებით, წარმატებაშია, მოქალაქეობრივი
ცხოვრება დღითი-დღე ვითარდება...

დიად, იგი იყო ჩვენის ქალაქის ღირსეუ-
ლი წარმომადგენელი-მზრუნველი, ადამიანთა
უსახლესო მოყვარული, გამორჩეული საზოგა-
დო მოღვაწე, პატრიოსანი და გულწრფელი
პუბლიცისტი...

იყო გონიერი მოლაპარაკე, სიტყვა შეზო-
მილი, ფრიხელი მოაზრე, ენა მახვილი, ღუმე-
ლის დროსაც-ი რწმუნის შთანერგავი!..

ამ სტრიქონების დამწერი ხშირად შესწ-
რება მის ღუმელით მეტყველებას, თუ შეიძ-
ლება ასე ითქვას...

სამყარო რომ შებრუნებულიყო, ზესკნელი
ქვესკნელს დასჯახებოდა, ვ. ნ. ჩერქეზიშვილი
მაინც პატალო კლდესავით მდგომარე დარჩე-
ბოდა...

ასეთი ძლიერი სული იდგა მასში...

ასეთი ძლიერი სულის პატრონი ედებიან
მალამოდ დევნულთა და შევიწროებულთა...

სიღარიბეში დაბადებულ-ღიზრდილმა, ხელო-
მოკლეობაში გაატარა თვისი სიცოცხლე და ეს
იმითმომ რომ, თუ ჰქონდა რამ, არა ზოგავდა
მომძვინთო თვისთათვის...

ასეთია ბუნება ღმრად მოაზრე კაცთა...

იგლოვეთ, ქალაქის მცხოვრებელნო, დიდ-
ნო და მკირენო, რუსნო და ქართველნო, სო-
მეხნო და თათარნო, ებრაელნო და ქალდე-
ველნო, სხვა და სხვა ტომთა და ერთა შვილ-
ნო, თბილისის შემოფარებულნო, აღარა
გყავთ ვასილ ჩერქეზიშვილი, თქვენი მამა და
თანაბარ-თანამგრძნობი მზრუნველი...

დიდება და სამარადისო ხსოვნა შენ, ქა-
ლაქისათვის თავდადებულო, მიუკერძოებლო კა-
ცო, დიდო მოქალაქე, პატრიოსანო მოღვაწე!..

— — —

ნ ა კ ა დ უ ლ ი

ვერცხლას ცერებათ მოიღვრება
მოჩუხჩუხე ნაკადული,
იკლანკება, მოლიკლიკებს,
ყვავილებში ჩამალული...

*

ბუჩქის ფესვებს ნახად ჰკოცნის.
ობოლ ასკილს უმღერს ნანას,—
ვერ შევიძლებ და ვერ ავხსნი
სიცოცხლისა გამოკანას?...
იკნა-ფ შაველა

მშვენიერება

სერგეი მაკოვსკის წერილიდან

(დასასრული. იხ. „თ. და ცხ.“ № 23, 24, 25, 26 და 27)

ჩემი სიტყვები „ესტეტიზმის“ თეორია არ
არის. ლეონ X, რომის პაპი არ იყო მართალი,
როდესაც ბენვენუტო ჩელინის ამ სიტყვებით
მიმართა: „Le Christo vae un nomo“ (ქრისტე
ღირს ერთ კაცადამ). ეს მაშინ, როდესაც ბენ-
ვენუტო ჩელინის კაცი შემოაკვდა და თავის
გამართლების მაგიერ, პაპს ოქროს ჯვარცმა
მიართვა საუცხოვო რამ ნაკეთობისა. დანაშაუ-
ლი არ გამართლდება მშვენიერებით, ისე რო-
გორც არ შეიძლება ხელოვნების გამართლება
მორალითა. მხატვრულ შემოქმედებისა და გე-
ობრივობის სინტეზი არ არსებობს.

მორალური უნდა იყოს საქციელის დაფა-
სება. ცხოვრება ისეთი უნდა იყოს, როგორც
შექნა. შიგ ტანჯვა უნდა იყოს, გასაქი-
რიც, წყურვილიც ბედნიერებისა, სარგებლო-
ბისა, წმინდანობისა. დაე, ადამიანები მიესწრა-
ფნენ ცხოვრების მიზნებს, სოციალურ იდეალთ,
განხორციელების ამ ქვეყნად „სიყვარულისა და
სიკეთისას“. რავდენდაც მეტი სტატიური იქ-
მნება მით უკეთესი. მშვენიერების უარყოფა
კი არ არის ხელოვნებისთვის საშიშარი, არა-
მედ ცხოვრების უფერულება, ცხოვრების უში-
ნაარსობა. როდესაც ცხოვრება თავისი შინა-
არსით და მისი დროებითი მიზნებით ღარიბდ-
ნე და ძალი. მშვენიერება და ცხოვრება ორი
სახეა ერთის საიდუმლოებისა... მხოლოდ უარ-
ყოფა ხელოვნებისა კი ცხოვრების მიზანთა სა-
ხელით—ბავშობაა; უმანკო და წმინდა ბავშო-
ბა, როდესაც ამას ღაპარაკობენ სიყვარულისა
სა უმეტერების გამო, ხოლო — შესაბრალო და
საცოდავი ბავშობა, როდესაც ეს მოსდით ან
მოუსაზრებლობით და გაუგებრობით ან და სა-
პირფერო უცოდველობით და ფარისევლობით.

ხალხთა ცხოვრება აურიცხველ სხვა და
სხვა ნაწილთგან შესდგება ხელოვნება კი,
როგორც მოღვაწეობის ერთი დარგი, როგორც

ცხოვრების ერთი უმაღლესი ნაწილთაგანი, როგორ მკორედ გამოჩანს, როგორ პატარად მოგვეჩვენება მისი მნიშვნელობა თუ კი მსუველდარებით მაკ. დიდებულ მხედართა და მეთმართა მოღვაწეობას, ან რელიგიათა დამუქნებელთ, ან კიდევ იმ გონებათა ნაწრომს, რომელთა წყალობითაც გამოცლილა ხოლმე მთელი მიმდინარეობა კულტურისა!

ახლაც, — თანამედროვე საზოგადოების მრავალფერობაში, ათას სხვადასხვა მიმდინარეობათა შეხებითებაში, ეკონომიურსა, სოციალურსა, პოლიტიკურსა და რელიგიურ ბრძოლაში, — ხელოვნებას ყველაზე ნაკლები და მკირე ადგილი აქვს დათმობილი. მაგრამ ბოლოს და ბოლოს მაინც მხოლოდ ერთი ხელოვნება არა კვდება. ოდესმე ამ ჩვენს ეპოქისაგანაც, იმისაგან, რაც დღეს ჩვენ სიმართლედ მიგვაჩნია, ყველა იმისაგან, რაც დღეს ჩვენთვის წმინდაა და დიდებული, დარჩება მხოლოდ ერთი ჩვენ მიერ შექმნილი მშვენიერება. უღრმესი აზრი, უგულწირფელისი და უანგარო გამარჯვება სულისა, ეს შეტად სუსტი ქურქულია მშვენიერებისათვის. ჩვენ იმისათვის ვცხოვრობთ, რომ სხვებმა ჩვენზე იოცნებონ. ხალხი ღელავს და ითმენს ჰიოს, იმისათვის, რომ მისი ცხოვრება გადაიქმნას ზღაპრად მგონისა...

საუკეთესო დედა-აზრი თვით ჩვენი დროისაც სადღაც, — ჯერ კიდევ შეუქმნელ მხატვრის ნაწარმოებში იმყოფება...

ხელოვნება მოქმედი ძალა კი არ არის ცხოვრებისა, არამედ — მისი, საუკუნოებში, ცვალებადობის გამოსახულება.

რომელიც გინდათ წერტილი აიღოთ კაცობრიობის ისტორიისა (იხე, როგორც რომელიმე წუთი რაიმე პროცესში), შეიძლება ორ გვარად შევხედოთ: როგორც მომენტს განვითარებისას, წარმოშობისას, როგორც დინამიურ მდგომარეობას დრო-ჟამში და თან, — როგორც მომენტს სტატიკისას, როგორც დასრულებას ყოველივე წინამორბედისას, როგორც მიზანსა და ბოლოს. პირველ შემთხვევაში ჩვენს წინაშე მიუწოდამელი პროცესია, განუწყვეტელი გარდაქმნა ერთი ნაქეთისა მეორედ, დაუდგრომელი ლტოლილება აწმყოსი, შეუჩერებელი

მუდამ მოძრავი დასაბამი. მეორეში-კი — მთელი წყება თვით-მიზანთა წუთებისა, უმოძრაობა, მწვერული, გაქვავება, ჯამია. ხელოვნება ეს დღისნური სარკეა, რომელიშიც გამოჩანს ეს სტატიკა არსებობისა, ეს თვითმიზნობა ნაქეთთა და სახეთა.

ცხოვრება განუწყვეტელი ბრძოლაა წარსულისა მომავლთან. მისი მშვენიერება კი სმარადისო აწმყა.

ამიტომაც მხოლოდ ერთი უკვადება არსებობს, უკვადება მშვენიერებისა.

შალვა დალიანი

გ ა მ ო მ შ ე ი დ ო მ ე ბ ა

განვშორდი სატრფო ქვეყანას,
ტკბილ საოცნებო მდელისას;
უბადლო მხარეს, მშობლიურს,
ჩემს ძვირფას საქართველოსა!

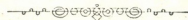
გამოვეთხოვე ნათესავთ,
დას, ტოლ-მეგობრებს, სწორებსა;
ბუნების ლენას, მოწყენას,
ნისლიან მთებს და გორებსა!..

მივდივარ... ვემშვიდობები
სატრფოს, სალოცავს გულისას;
ვშორდები... კოცნას ვუგზავნი,
უმწიკლო სიყვარულისას!

წავალ... იქ ვეღარ მოვისმენ
სიღერას ტურფა გედისას;
ვერც ველირსები, დიდ-ხნობით,
ხვეწას და აღერს დედისას!..

როდის-ღა ვნახავ ნეტავი
ჩემს მხარეს, ჩემს ქვეყანასა;
სადაც ვისმენდი აკვანში
მშობლის ნაღვლიან ნანასა!..

აწა გარე-კახელი

საბედისწერო დამბარა

მოკვება მისამ

ს უ რ ა თ ა I

იგივე სენა. ფარდის ახლისას სცენაზე არაფერ არის.

I

ფარდა ახლებზე, მარცხნივ მხრადან შესურს გადავდივან მადიან **ონისმე**, **მელიტონი** და **იუ-ლონი**.

მელ. ჯერ არაფერ მოსულა?

ონისე როგორ არა.

მელიტ. მაშ სად არიან... ჩანჩქერთან?

ონისე დიდი. ნადიმოც იქ გვექნება.

იულ. (ჭადრა შერთული კაცა. აცვია თანვე შეტრეცხალი სერთუკა, შელატის ჩუხად) უნდა ნახო, რა ჩინებული ფარდული გაუმართავთ. სამაგალითო გეჰოენების კაცია ეს ელფეთერი.

მელიტ. სად იწერენ ჯვარს?

ონისე წიფეთში.

მელიტ. დიდი ხანია რაც წაფინდენ?

ონისე ერთი ფეხით გაგასწრეს?

იულ. (ხელაქას სრესია) გეთაყვა, **ონისე**, რადგან იმათ დაბრუნებას ჯერ კიდევ ბევრი უკლია, უბრძანე აქ (მთუთათუბს აფანსუ) მოგვართვან ქადრაკი და ორიოდვ ბოთლი ღვინო.

მელიტ. მოიცა, კაცო! შენ სულ ღვინო გავონდებ. მერე, მერე, ბ. **ონისე**, ჯერ იქ წავალთ სტუმბრებთან. ვერუღეიშვილი აქ არის?

ონისე ჯერ არ გხვლებათ.

მელიტ. არც ოქროპირიძე?

ონისე ის კი აქ არის.

მელიტ. (მტარე ზუზის შექდეკ) მართლა, **ონისე**, რეზიკო როგორ არის?

ონისე ემ, ნულარ მკითხავთ, თქვენი ჭირიძე.

მელიტ. როგორ... განა ისეთი რა მოსდის, რომ ასე გაგტეხით გული?

ონისე რომელი ერთი გითხრათ. მას შემდეგ, რაც ქალაქიდან ამოვიდა, მთელი ეს კარმიდამო მოშხამულია. არც დღე გვაქს მოსვენება, არც ღამე. (სადეჟოლთ) გუშინწინ ნაშუ-

ღამევს, როცა ჩემს გარდა ყველას ეძინა, თვისი საყვარელი კატა დაახრჩო. მერე რალაც მიამახა და ხრამში გადაისროლა. უცერეც წასქდა რალაც ჯოჯოხეთური ხითხითი. მე შორიახლოს ვიდექი და შინისაგან ვკანკალებდე. უნდა გამოგერტყდეთ, ჩემს გამოზრდაში ის იყო პირველი შინი.

მელიტ. ელფეთერიმა გაიგო?

ონისე ღმერთმა დაიფაროს!

მელიტ. ჰო, აგრე სჯობიან, ნუ ეტყვიო. თქვე დალოცვილებო, თუ-კი საქმე ასე იყო, რალა ქორწილისა გცხელოდათ? განა გადადებო არ შეიძლებოდა?

ონისე ჰაი, ჰაი რომ არა. ხვარამზე ღამის ხელში ჩავვადნა, ცალკე მძის უბედურობით, ცალკე საყვარელ კაცზე ფიქრით. მოგესხენებოთ მისი მეტად ნაზი და გრძობიერი ბუნება, მით უმეტეს რეზიკოც დაჟინებით თხოულობდა მათი დაქორწინების დაჩქარებას. (დაბლა) ყოველივე ეს, იმეღია, დრომდის ჩვენ შორის დარჩება, თორემ თუ სტუმრებს მოედო...

(ამ სენისა და მადიანის რადამა და შედის სხლში, ცატა ხნას შექდეკ ასევე ვაზრუნება)

მელიტ. და **იულ.** არა არა...

მელიტ. ჰაი გიდი, რეზიკო!

ონისე ნეტავე ისე კარგი და საყვარელი არ ყოფილიყო. (სამაქუბა მადიან მარჯვნივ)

II

ახლაჟივის ზატარა კარუბადან გამოდიან მარცხნივ და შექმდიან ეხლში **თ-დი ელფეთერი**, სადღესსწაულოდ მართულია, და **ევგენი კორდელი**.

კორდ. (დამაზა და ვან-დინით სასეკ უმწაქილი კაცა. აცვია შინიანი ევრთხიული ტრანსპოსი. მახვარა-მახვარას და დაზარაკზე ემწიქვა, რომ ზრდილია, დინჯა და ვანაილქეჟილი) მშვიდობა აქაურობას; (აქეთ-აქით იტქარება) ყველაფერი თავის რიგზეა. აგერ ის მცხოვანი ცახვი, რომელზედაც ჩემი გვარია ამოჭრილი, აგერ ის ნამჭი, რომელიც რეზიკოს, ყოველ შებინდებისას, მანვე სულად ეჩვენებოდა ხოლმე. მესმის ანკარა წყაროს ჩუხჩუხი და დიდებული ჩანჩქერის მეღვარი ქუხილი. მაშ ასე... კვლავ ელფეთერის საყვარელ ოჯახში ვარ.

ელფე. გმადლობთ, დიდათ გმადლობთ მო-

გონებისათვის. რომ იცოდეთ, რა მოხარული ვარ თქვენის მოსვლით. დარწმუნებულნი ვარ, კორდელის ნახვა რეზიკოს ძლიერ იამებო.

კორდ. ვინ იცის, იქნება ვერტ-კე მიცნოს. რათა ხანია არ მინახავს, თუმცა სულიერი კავშირი ჩვენ შორის ერთი დღითაც არ შეწყვეტილა.

ელეფ. იქნება მოგვხედოს უფალმა და ამ მოულოდნელმა შემთხვევამ, ხვრამხვს ბედზე, ცოტათი მაინც გადასწმინდოს შავი ღრუბელი. სხვა? თქვენ სულ დაგვივიწყეთ, ყმაწვილო. სტუდენტობის დროს გვიჩახულებდით ხოლმე, მეგრულ მოგვიძულეთ.

კორდ. პირიქით, ბატონო. მუდამ მახსოვდით და სამშობლოში დაბრუნებისას ჩემი პირველი ფიქრი თქვენი ტკბილი ოჯახის ნახვა იყო.

ელეფ. როცა რეზიკოს ვკითხავდი რასმეს თქვენ შესახებ, დიდის აღტაცებით მიაშობდა ხოლმე თქვენს წარმატებას მეცნიერებაში.

კორდ. მაგდენი არაფერი. რეზიკოს რაღაც სენად გადაექცა ჩემი ნიჭის ვაზვიადება.

ელეფ. (ერთი წამის შემდეგ) სხვა... ხვარაზე გახსოვთ?

კორდ. ოღონდაც, განა წარმოსადგენია ამ ცქრილა და წმინდა ანგელოზის დავიწყება? არა, ბატონო, ის რაც ღრმად აღიბეჭდება კაცის გონებაში, არასოდეს არ წაიშლება.

ელეფ. ეჰ, ევგენი, რა ბედნიერი ვიყავი იმ დროებში, რა ბედნიერი! რეზიკომ აღბაღ ყველაფერი მოგწერათ, რაც ჩვენ შეგვემთხვა?

კორდ. (აშთაბრუნებს) დიაღ, მომწერა, მაგრამ, თავადო, რა საჭიროა წარსულის მოგონება, ნამეტნავად დღეს.

ელეფ. (რეზიკოს შენიშნავს კულისებში) ავერ ისიც, ბაღში ჩასულა.

კორდ. (გაიუფრება) აა, ვხედავ. ღმერთო ჩემო! რა ცვილებათა! ნუ თუ ეს რეზიკოა?

ელეფ. განა არ იცით, რომ...

კორდ. დიაღ, რაღაცა ჰქირად გადმომცეს ქალაქში, მაგრამ უნდა მოვახსენოთ, მაგ ხმებს მაინცა და მაინც დიდ მნიშვნელობას ან ვაძლევდი. მე ვფიქრობ, რომ ყოველივე ეს იმ თავზარ დამცემი ტრაგედიის შედეგია. ამის თავიდან ასაცილებლად საჭირო იყო მისი სახ-

ღვარგარედ გამგზავრება და არა აქ ყოფნა, საცა ერთი ასად უორკეცდებო მწარე მოგონება.

ელეფ. არა, ბატონო, მარტო ვე მიზნებში რომ ყოფილიყო, მაშინ მეც შეგ შეგვხებოდა რამე იმედი, მაგრამ, ვაი, რომ საქმე უფრო რთულია, ვიდრე თქვენა გგონიათ. ხომ ხედავთ, რასა ჰვავს. იმის გარდა, რომ დარდისაგან სულ ჩონჩხათ იქცა, ხმასაც არაეისა სცემს, რაღაც უსახლერო სვედით არის შეპყრობილი. ჰფიქრობს, სულ ჰფიქრობს. ტკბილი და ნაზი სიტყვა ლაზარითივით ესობა გულში. იმდენად უზედური ვარ, რომ ნუგეშის მიცემა-ცემა დეკ გამიბედნია. ეს ქორწილი მავისთვის ვეფარჩაგრე, მეგონა იამებოდა, მაგრამ... ეჰ

III

ივანე და რეზიკო

რეზ. (შემოდის მარჯვნივ. რა შენიშნავს იმთა, უგრეო შესდგება) მამა, ვე თქვენა?

ელეფ. მე ვარ, შვილო...

რეზ. საქმე როგორაა? სტუმრები რაღაც ზანტად მოდიან. ყარაძიაშვილის თუ გიწუნებენ. (უგრეო) აჰ, ევგენი!

კორდ. რეზიკო! (მოეხეება)

რეზ. რა მოხარული ვარ!... სიდან?

კორდ. ქალაქიდან, და რაკი ვავიგე შენი აქ ყოფნა, ავდექ და აქეთვე გამოვეშურე.

რეზ. კარგათაც მოქცეულხარ, მით უმეტეს, დღეს ჩვენი გოგონას ქორწილი გვაქვს.

ელეფ. (გადის მარჯვნივ)

რეზ. (უგრეო მთადრუბება, შუბლზე იტაცებს ხელს. ჯდება მაგადასთან. კორდელს უჩვენებს სკამს. კორდელი ჯდება. რეზიკო ზანტისკანს გაბოღებს. ზატანა ზაუსა)

კორდ. სხვა, როგორ გიკითხო?

რეზ. ეჰ, რაღა საკითხი ვარ!

კორდ. თითქოს გამოცვლილხარ.

რეზ. ჰო, ის აღარა ვარ, რაც ვიყავი.

კორდ. ყოჩაღად იყავი, გულს ნუ გაიტებს.

რეზ. (სხვზე უსიამოვნობის ელფერა გადაჭკრავს და უგრე) იცი რა, ევგენი! ბევრი ლაპარაკის თავი არა მაქვს, და უნდა გამოგიტყუე, არც სხვისი მოსმენა მეტიტნავება მაგრე როგად.

კორდ. დამშვიდდი, მეგობარო. დანიშნულის შესახებ მსურდა ცოტა რამ მეთქვა, მაგრამ...

რეზ. როდის იყავი იმასა?

კორდ. წარსულ პარასკევს.

რეზ. მაშ ყველაფერი გეცოდინება.

კორდ. საუბედუროთ, ჰო. მიუღიათ გამო-სათხოვარი წერილი. ვერ დაგიფარავ, რომ დღეს შენის მიზეზით, იორამიანთ ოჯახითუზო-მა მწუხარებას განიცდის.

რეზ. (შწარედ ამოაფხრებს)

კორდ. დაგიჯერო, შენი მდგომარეობა მართლაც ისე უმელოა?

რეზ. ჩემო ძვირფასო! მუხთაღმა ბედმა ჩემს მომავალს შავი სუღარა გადააფარა და მით სრულიად ჩაიშალა ჩემი ცხოვრების საუცხოო გეგმა. იმ მიზეზზე, რომელიც ახლა შენც იცი, იძულებულ მყო უკან დამეხია და ასპარეზი სხვა, უფრო შესაფერი, კაცისთვის დამეთმო. ამ ბოლო დროს ქლექის ნიშნებსაც ვამჩნევ. არ ვიცი კი საიდან, ან როდის შემეპარა. ხარატთან გვარში ვგონებ ესეც იყო. ვინ იცის, იქნებ ვსცდები, ყოველ შემთხვევაში ამას გამოარკვევს ნაფეხლის ანალიზი, მაგრამ ხა-ხა-ხა. მეც რასა ებოდავ... ჰო და ასე; როცა ნახო, ჩააგონე, რომ ექიმს და მოქალაქეს არ შეეძლო პირადი უბედურების მოზიარედ საყვარელი ადამიანი გაეხადა თქო. მართალია პირველ ხანებში იღარდებ, მაგრამ იმეღია, დრო და მეგობართა შემოძახილი შეაძლებინებენ უბედურების ატანას. ევგენი! ეხედავ მიიწურა ჩემი ყოფნა და ნუ ჩამატან იმის ჯავრს საფლავეში. ნუ დასტოვებ ობლად, ნუ გაასრესინებ უღირს ადამიანებს, რომელთაც მისი ლამაზი სხეული ძილს უფრთხობს და მსუნავ მგლებივით უთვალთვალდებენ, შენი კი ის დიდი პატივისმცემელია, როგორც პიროვნების და მეცნიერის. თუ შენ ისურვებ და, რაც შეიძლება, ღრმად ჩასწვდები მის არსებას, დაარწმუნდები, რომ მხოლოდ ლეონთანაა ქალებს შეუძლიანთ თითო ჩვენგანის სიცოცხლეს მეტი სიღამაზე და შინაარსი შევმატონ. მსურს, რომ იმან იგრძნოს შენი სიხბოლე, ნათესაობა. სხვა არაფერი. მოაგონე, არ დამივიწყოს. დროგამოშვებით ინახულოს ჩემი საფლავი და ცრემლებიც დააპკუროს. ნუგეშად ამასაც ვიკმარებ. (ჟერბავ წამოფარდება

თოფ-ნაკრავით) შორს ჩემგან, საზიზღარო მოჩვენება!

კორდ. რეზიკო! ჩემო მეგობარო რეზიკო, რა გემართება?

რეზ. (განკალებს და თვალ-გაშტერებით გეზად გააუფრება სივრცეში) ის მოსულა უკვე ჩემ წასაყვანად ზითხითებს საზარლად, ხითხითებს. ახ, უთხარი, პირი იქით მიიბრუნოს, ნუ მიცქერის, ნუ მიცქერის... მეშინიან... მეშინიან... (თვალ-გაშტერებულ-გარანდებულად დგას)

კორდ. (გრემლუბი მიუერგება და სსსწარგვეთილად სვარქელში ჩაეშვება)

IV

ივანივე, ელეფთო და მეტე ფილიპე (ელეფ. აიწინსკენ მიდის. ჟერბავ გადახედავს ამათ და ერთის წუთით გაშეშვება. შემოდის ფელიპე)

ფილ. ბატონო!

ელეფ. (ფელიპეს) რა-ა?

ფილ. ერთი ვიღაცა კაცი გახლავთ და თქვენი ნახვა სურს.

ელეფ. რა უნდა, სადაურია?

ფილ. ხარატინიდან.

ელეფ. (ოდნავ შეკრთება) ოო, ჩაიქცეს! მეგ წყეულ სოფლიდან კარგი ამბავი არასოდეს არ მომსვლია. დაუძახე.

ფილ. (გადას და კუდასებში ექსხის) ძმობი-ლო, აქ მოდი! (შემოუძვება და გადას)

V

ივანივე და გლეხი

გლეხი. (შავი დაკრებულნი ჩხხით) ბატონო მიცოცხლოს ღმერთმა.

ელეფ. ვაგიმარჯოს. რას იტყვი ახალს?

ელეფ. ცოლი მიკვდება, შენი ქირიმე.

ელეფ. ექიმი ავად არის, ვერსად წამოვა. მით უმეტეს ხარატინში. გესმის?

გლეხი. მაშ დავლუბულვარ კაცი.

რეზ. (გლეხს) ვინა გყავს ავად?

გლეხი. (კორდელს) რა ბრძანა?

კორდ. (გლეხს) ავად ვინა გყავსო.

გლეხი. ცოლი, ბატონო.

რეზ. რა მოსვლია?

გლეხი. მუცელი მოსწყდა და ლამის სისხლად დიაცაღოს.

რეზ. როდის მოხდა?

გლეხი. ორი დღის წინად.

რეზ. აქამდე სად იყავი?

გლენი. გვეგონა თავისთავად გაივლიდა.

დეზ. (შაგრად) ვინა სწამლობდა? შკითხავი?

გლენი. (ხმა ჩაწყვეტილ) ჰო.

რეზ. წადი მოეშაღე. ცხენები ხომ გყავს?

გლენი. მყავს, ბატონო. (კადას)

ელეფ. როგორ, მიდიხარ?

რეზ. დიად.

ელეფ. მე-კი უარი ვუთხარი.

რეზ. (შედას სხლში. კონდალე და ელეფთურ მუჟურად საუბრებზე წუთას შემდეგ გამოვა რეზაკო მალტა გადგმული, ტყევის აბგათ, რომელშიაც ინსტრუმენტებია უწყვთ)

ელეფ. შეილო! ფილიბეს, ან ონისეს გაბატან.

რეზ. საკირო არ არის.

ელეფ. იქნება ევგენიმ ისურვოს გასეირნება? კორდ. დიდის სიამოვნებით.

რეზ. მადლობას მოგახსენებთ. ახლა ისლა მკლია, დანარჩენი სტუმრებიც უკან დამადევნოთ. ოჰ, მამა, მამა, შენ ხომ თავისიანების მტერი არა გავგანდება რა.

ელეფ. მაშ რა ვქნა, შეილო. მეშინიან. ავდა ხარ. გიურთხილდები,

რეზ. ნურათერისა ნუ გეშინიან. არც სიკვდილს აქვს დიდი ფასი, არც სიციოცხლეს. (ფოტკეს და მადის. უნებ შესდგება ერთი წამით. გაშქდება, გამობრუნდება და ისევ სხლში შედას)

ელეფ. (კონდალეს) იციტ რისთვის დაბრუნდა?

კორდ. (გაკვირვებით ახანუებს „არა“ და რადგან ჰკითხავს)

როდამის ხმა. (გუდასეშში) დააჩუმეთ, დააჩუმეთ ეს საცოფენი!

VII

იგინავე და რეოამი

როდ. (ელეფურს მოთქმით) ბატონო, ძალეები ღმუიან და ნუ გაუშვებ იმ დასაქცევ ხარატიენში. გემუდარები, ნუ გაუშვებ, — ძალეები ღმუიან!

რეზ. (გამოდას, როდამის მოთქმას უფრო მოჭკა. ელეფურს) ოჰ, მამა! ნუ მოსტყეამს, მეშინიან, გააჩუმე, გააჩუმე, ღვთის გულისათვის გააჩუმე.

ელეფ. (როდამს) გაჩუმდი, როდამ, — რა ღმერთი გიწყობება?

რეზ. ფუ ასეთ სიციოცხლეს, ასეთ სიციოცხლეს...

ტრიფონ რამიშვილი

ვ ა რ ა

შ ე ს ვ ე დ რ ა

რა მიამბე, აღარ მახსოვს გრძნობა სთელემს და აზრი კვდება; ტიტინებდი, როგორც ბავშვი, ეს... ეს აღარ მაიწყებდა.

რას გადარო, რას? — არ ვიცი ჯავარ აყრილს ტირიფს, ვახსა, მორცხვად დახრილ სათუთ იას, მთის ბალახს თუ მიხაკს ნახსა!?

ქურუმი ხარ ჩემის ღმერთის, მაგრამ... მაგრამ არ გააკოცებ! თორემ, ვიცი, ცა მიმიხმობს, — ღედამიწას ვავაოცებ...

ბაბილინა.

დიქცია

(გაგებება იხ. თ. ც. № 26)

V

ნიშნების დასმა კითხვის დროს.

კადე ცოტა უურადლებს, ახლავს და კავთავებთ დაქციას ტუხნაურ მხარეს. ნაშუების დასმა კითხვის დროს შეიძლება აგრედე, როგორც წერვის დროს, იმ განსხვავებით, რასაკვირეულია, რომ, წერვის დროს ნაშუებს თქვენ კალმით ჰესვამთ და კითხვის დროს კი, ნაშუები უნდა დაუსვით პაუზით, შეჩერებით.

უფრო დაუგეთ სმსონს. ერთხელ სმსონთან მივიდა ახლავს და ემაწვია, დაქციას გაკვეთილებს მოსმსენად.

— გაკითხნათ თდისმე მდღას ხმით? ჰკითხს მსწავლებელმა.

— დაად, ძღვან ხშირად, მაღიერის, რსინას; კორნეას სტენება.

— საზოგადოების წინ?

— დაად!

— კარგად?

— დაად, ძღვან კარგად. საზოგადოებას კი ძღვან მოეწონდა... მიუკო ამაუდ მოწაივებ.

— ძღვან კარგი, ამა, აადეთ ამ დაფონტუნის წიგნში — მუს და ჯერწიმი. (Дубъ и тростникъ, Басни Крылова).

მოწაფემ დაიწყო:

მუხამ ერთხელ უთხრა ლერწმას...

— ძალიან კარგი... გასწვევტინას მასწავლებელმა, — კითხვა არა გცოდნიათ...

— რასაკვირველია, არ ვიცი, მიუგო მოწაფემ ცრტაით შერცხვნილობა, რადგან თქვენთან მოვედი გაკვეთილებისთვის; მგრამ ვერ გამოვა, როგორ შეამჩნიეთ ეს ერთად ერთ...

— აბა კადე წაიკითხეთ.

მოწაფემ გაიძვრა:

მუხამ ერთხელ უთხრა ლერწმას.

— რასაკვირველია, მე მართალი ვიყავი, როდესაც ცთხობათ, რომ კითხვა არა გცოდნიათ შეთქა...

— მგრამ...

— მგრამ ის, რომ ვის ტუტონია არსებობის სხელი (ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ) ერთდებოდეს სიმტენსთან (ДОПОЛНЕНИЕ) ამის მკაერად, რომ იგი უერთდებოდეს ზმნს? (ГЛАГОЛЪ). კანს არსებობის ისეთი მუხა, რომელსაც ერქვას ერთხელ? არა, მაშ რათა კითხულობთ: „მუხამ ერთხელ უთხრა ლერწმას...“ წაიკითხეთ რად: **მუხამ**, (მძიმე ვა-ПЯТА) **ერთხელ უთხრა ლერწმას**...

— მართალია, მართალია... შექვეარა ტატე-ბულმა მოწაფემ.

— იმდენად მართალია, — მიუგო მშვიდათ მასწავლებელმა, რომ ამითი მე თქვენ დაქტის ერთი უმთავრესი წესთაგანი გასწავლეთ, ე. ი. ნაშნების დასმა კითხვის დროს.

— ნაშნების დასმა კითხვის დროს? როგორ, როგორ?

— ექ: რასაკვირველია: ეს და ეს ზუხა ჰქონს წერტილს, ეს და ეს ზუხა მძიმეს; ეს და ეს ინტონაცია ხმის კითხვის ნიშანს (?), ეს და ეს ინტონაცია ხმის გაკვირვების ნიშანს (!) და მხოლოდის მთელი სიღამსზე და ინტერესი, თითქმის, ამ ნაშნების დასმასზე არის დამოკიდებული, რომელსაც მკითხველი, მისხობი ჰქვამს უსიტყვით, და რომელიც მსმენელს ესმის მთუხდავად ამისა, რომ მას არ ეუბნებოან, აქ წერტილიაო.

ძალიან ძველია ამისი თქმა, თუ წერტილზე, მკალითად, რადენი ხანი უნდა შეჩერდეს მკითხველი. ეს მთლად დამოკიდებულია აზრისაგან.

შეკვიდრის ვთქვათ, რომ სხირად შეჩერება

წერტილზე, სკამრისია სხდმე, რომ ვთვალთ მკალითად ერთი, ორი, სამი, ოთხი, ხუთი. მძიმეზე (ЗАПЯТА) — ერთი, ორი, სამი, ორ წერტილზე — ერთი, ორი. მგრამ, ნუ გგონიათ, რომ ეს წესი მშველან გამოვადგეთ: ვამოკრებთ ეს სულ მთლად დამოკიდებულია აზრზე და მკალითადის მოყვანე ყოვლად შეუძლებელია, რადგან ამისთვის მთელი წიგნი დაკვირვებულია, თუ ისიც ერთი იკმარება... კანს ცრტა ზეესებია ჩვენს ენაზე?

ნაშნების ასე დასმისაგან, ვითარცა ხმის ინტონაციისაგან, დამოკიდებულია მსმენელთა-მკერ მხოლოდის, ან კადე ლექსის და სხ. აზრის ტატება. ნაშნების დასმა კითხვის დროს ძალიან ძველია, მგრამ ამისთანავე ძალიან საჭიროც.

ამის სწავლა შეიძლება მხოლოდ ვარჯიშობით, მდლა ხმით კითხვით და სხვა.

ახლა ხომ ჰხელათ, რომ დაქტია ისეთივე ხელაფნებაა, როგორც ზანო და სხვა. რადგან ჩვენ ვიზონეთ წესები ხმის გასხვავებულად, სოთქვის, გამოთქმის, და ნაშნების დასმისთვის. დაიც, დაქტია ხელაფნებაა, და ამისთანავე, ძალიან ძველია. ამითი თავვებს ტექნიკური მხარე დაქტისა.

VI

როლის სწავლა.

გადაშლეთ რომელიმე კასეთი და სხეთი „თუარა და ხელაფნება“. იქ უმკველად ყოველთვის შეხედებით რადენიმე ამ გვარ ფრახს: „ეს და ეს მისხობი კარგად თამაშობდა, მგრამ, სამ წუხაროდ, როლი არ იცოდაო“. იქნება გგონიათ, რომ ზატოვერული რეგენსუნტეა აქ აჭარბებენ როცა ამ ფრახს სწერენ? არა. ძალიან ხშირად, თითქმის ყოველთვის, ჩვენს მისხობებში როლი არ იცანს. მხოლოდ რეგენსუნტე ერთში სდგება. ეს ამბი, რომ ამბობს «კარგად თამაშობდაო». იგი გულკეთილია, არ უნდა აწვეინოს მისხობის, მგრამ მე ძლიან ვეი კაცო ვარ, და ვიტყვი, რომ კარგად თამაშობა როლისა მხოლოდ მაშინ შეიძლება, როცა ის კარგად გაქვხთ შესწავლილი.

რას ნაშნავს როლის კარგად შესწავლა?

ვურ ერთი: თავი და თავი ისაა, რაც სოთქმელი ტატესთ, კარგად იცოდეთ ზებირად, სიტყვები არ უნდა აურთათ სხდმე, უნდა სოთქვთ ის, რაც ავტორმა დასწერა, რადგან ავტორი, მინა ერთ სიტყვას დასწერდა, თასჯერ ითქვარა და კადსხვთეუ-

რეჟული ფრანკა, შეიძლება არ შეეთანხმოს ამ ზარს, რომელიც თქვენ უნდა წარმოადგინოთ, და ამასთანავე, თუ შეზინად კარგად არ იცით სიტუეცია, თქვენი როლი, ის დაკუმართებთ, რაც ემართება უკვლავ იმთა, ვინც არ იცის თავისი როლი, ე. ი. ცუდით თამაშობენ და ამასთანავე სხვაისცნ უფუჭებენ თამაშს, და, რასაკვირველია, მთელ ზეიქსაც. იმედია ახალგაზღობას—სამშობლო სცენის მომავალ მუშაობა კარგად ესმით, რომ როლის შეზინად კარგად ცოდნა აუცილებლად სჭირთა, და ამჟამ დიდხანს აღარ გაზურდებთ.

მაგრამ სიტუეციის შეზინად ცოდნა არ ემართა სცენაზე გამოსვლელად. სიტუეციის ერთად უნდა ისწავლოთ უოველივე შესტი, მიხურა-მოხურა, უოველივე გამომტრეველები სხვისა; კარგად უნდა გქონდეთ გათვალისწინებული უოველივე ის ადგილი, სცა ეს თუ ის რეჟილიკა უნდა იხმართ. უოველივე ნაბიჯი, რომელიც სცენაზე უნდა გადადგათ, ერთი სიტუეცია უოველითფერი კარგად უნდა გქონდეთ შესწავლილი ად

მოთეკრებული. მხოლოდ ამ შემთხვევაში შეიძლება ხეიარანი თამაში, სხოვადობისა და რეცენზირების დაკუმოთფილება. უოველივე ინტონაცია ხმისა წინადავე უნდა გქონდეთ შესწავლილი. შეიძლება, ასე მომზადებული, უნდა წახეადეთ რეჟირეციაზე, და იქ უური უკდით რეცისორს. რადგან რეცისორი (კარგი რეცისორი, რასაკვირველია) მაშინ, როცა თქვეთქვენი როლს სწავლობთ აგრე, ის მთელ ზეიქსს სწავლობს აგრედვე, უოველისფერი გამომტარაშეული აქვს. და როცა გეუხებთ ეკ შესტი არ ვარგათ, უოველიც განევეებთ.

ეს როლიზე.
 აგრედვე კარგად უნდა ისწავლოთ დექსი, მინალიკა, ერთი სიტუეცია, ეველი ას, რას თქმაც გინდათ სხოვადობაში: არ აურადუროთ სიტუეცია; იცით, რომ სხოვადვარედ ამასთვის მისხობებს აზრნიმეენ. დიად, ეს ასეა.

გიორგი ჯაბადარი

ბარიუსელი

მიზელ დარიალი

(მიხეილ ნანობაშვილი)

უცხოეთის გაზეთებიდან.

ჩვენი ჟურნალს მე-18 №-ში მოთავსებული გქონდა ახალგაზღა მომღერალ მის. ნანობაშვილის სურათი და მერეც ცნობანი. დღეს მოგვყავს ფრანგულ გაზეთების ახრი მის ნაწესს და უნარის შესახებ.

გაზეთი „Comedia“ სწერს: „მასთა ახალეუბის (რომელთაც სხელი განითქვენ „გატრელის სდამითა“) მოწაფე მის. დარიალი ზირთით შეგრა აღფირის „Grande theatre“-ის დირექტორს ბნ თდიზონს, ზირეულ ტეხირად, ბნ დარიალს მშეხიერო და ნახა ხმა აქეს, რაკრავ და წარტაცდი, რომელიც მუდამ აღტანებულ ვაშს და დაუსრულეებელ ტაში იწვევს მშეხიერებაში „Soir de Vaterloo“-ს ზირეულ აქტის დუეტით.

ზრესის ერთხმად აღიარებს, რომ ახალგაზღა მომღერალს დიდი მომავალი ელისა.

გაზ. „Gil Blas“ სწერს: „ბ-მ მიშელ დარიალმა, რომელიც სდამიუტოდ „შატლეს“ თატრში „ოავად ივორში“ (რუჩის თქერის გასტრადეობის დროს) გამოვიდა, თავისი მშეხიერის ხმით აღტანებაში მოკეუყანსა.“

გაზ „Echo de Paris“ სწერს: „მიშელ დარიალი დროსა დიდებულის გამრჯეობისა, რომელიც მან დაიმასურა ზეირის როლიშო გამოსვლით. აქვს მშეხიერო, ტკობალი და ნახა ხმა, რომელიც მის აღტანების გამომწვევ დაქრის უფრო ახერფისებსა.“

გაზ. „Petit Parisien“-ი სწერს: „ბ-ნი დარიალი, რომელსაც სუცნოვო და ძლიერი ტხირი აქვს, შეუდარებლად ასრულებს „ზეირის“ როლს.“

გაზ. „Reveil de Seine-et-Oise“-ი სწერს: „ბ-ნი დარიალი, რომელიც შესანიშნავი ხმის ზატრთიან, იძლეუბული იყო ზირეულ მოქმედებაში რადღისჯერემე განემოტრებთა მშეხიერო „ნახა.“

გაზ. „La Presse“-ი აღნიშნავს მიხეილ დარიალის მშეხიერის და სირჩე ტხირის „ზეირის“ როლის აღსრულების დროს.

მიშელ დარიალი, ზეტერბურგის სდამერატრო კონსერვატორიის დამოაგრების შემდეგ, ზირეულად ზეტერბურგშივე გამოვიდა სდამიუტოდ. შეიძლება იგი მღეროდ მიაღწიო, ხოლო შარშან, უველასკახ ცნობიად რუჩის თქერის მოკეუვა და მღეროდა „შატლეს“ თატრში.

მის, უმშველია, აღფირშიად დიდი გამრჯეობა ელისა. (Comedia, № 970, 1910 წ.)

ზიზლიოგრაფია

ჩხყარხაუ. „გელარგებტ“ ხელოვნება, ლიტერატურული, ხელოვნური და მუსიკალური სურათებიანი ეჭრნაი. წიგნი მესამე. გ. ლეონიანის რედაქტორობით.

უმჰეიერესია და ფრად ღამაზი გამოცემა ბ. ლეონიანის ჟურნალის ეს ნომერი. სომხურ ლიტერატურას არასიადეს ამ გვარა არაფერი უნახვს, თუმცა მას ჰქონია ხელოვნური რეაქციამე გამოცემა: „თატრინა“, „არაქია“, „თატრინ“ ივე იერაჟტუთიანი“ და სხვა. ამ შთაბეჭდილების გადმოცემა შეუძლებელია, რასაც ეს ჟურნალი ახდენს. ამისთვის სტორია, ქართულ მითხველს შეეძლოს სომხურად ამ გამოცემის არმც თუ წკითხვას, არამედ მხოლოდ გადათვალერებს მის დასარწმუნებლათ, რომ ჩვენი ნათქვამი გადაჭარბებული არ არის.

და რა გეონათ, მკითხველო, რა დირს ეს გამოცემა? ათი წიგნი მხოლოდ და მხოლოდ ათი, ცალკე წიგნათ-კი არი მანათი.

ამაზე ათეა რადა იქნება. მკრამ ამ გვარ ტომოცემის, რომლის თეითული ნომერი 1000-დე მანათი ჯდაეს, 300—400 ხელმამწერზე შეტა არა ჰქუას და ეს იმიტომ, რომ სომხის სახელგადაცეს სუღიერად მკვდარა, მკვდარი თუ არა, სუღიერად დატეული მანინ. მას ეინტერესება თავისი არმინი, თავისი გეჟეტი, კანკიკები, თავისი კუჭის, სახიზდარი კუჭის კითხვა... თჰ. ამ კუჭის კითხვამ დატეულა... ეველას; ეველა ერს, ეველა კანს ჰქეს თავისი კუჭის კითხვა; მკრამ ჩვენი, სომხეში, ამან ეველას გადატარა.

ჩვენი სახელგადაცეს სრულიათ არ ეინტერესება, თუ ეღადან ლეონიანი „რადან“ ჟურნალზე ხარჯავს მთელ თავის ენერჯიას, ახადეს... ქართული, თქვენმაღ ასე? მკრამ ჩვენ ჩვენს მიხანს ავდიოთ.

ამ ნომერში, რეაქციამე ლექსის გარდა, მოთაუ-სებულად სომხეთს ცნობად მწერლის ვ. ფაფაზიანის მოთხრობა— „იკარ“, ღამაზი ადგილებით, სურათათანი ენით და აღტაცებით დაწერილია.

ცდი არ არის ე. კოსტანიანის „ევაკილებს სიმღერათ“ წოდებული ლექსი, თუმცა „იკარ“-ისთანა შთაბეჭდილებას არ ახდენს.

*ეს წერილი ეკთვნის სომხთა ახალგაზდა მწიგნობარს. წერილს უცვლელად ვებეძავთ. რედ.

არა ნაკლები და ღამაზია მიქ. მანველანის „თეთრი ევაკილები“, თუმცა ხელოვნურ სტილს მოკლებულია.

ამ ნომერში მოთავსებულ ბელეტრისტიკას იმდენით ვერ ვაქებთ, მკრამ მისი ხელოვნური მხარე, სურათები მშეიხიერა. აქ შეგვხვდება ხელოვნების მიმოხილვა, ისტორია, ბიბლიოგრაფია-ტიკა, წერლები, მუსიკალური ნაწარმოებნი და სხვა, ეველ ამთხე წერა ჟურჯერობით შეუძლებელია. რადგან ამან სწავრათ მთეროდ დაკვირვებით გადაითხვა. ამას ე ვატყუა, ეველ დიანს ინტერესით იკითხება. დავასხელით მხოლოდ გ. ღ-ის „სამუღო სუჟეტათ სომხურ მხატვრობის დასნათება“ ჰ სომხ. ცნობილი მწერლის ატრეპტის „არმაჯიათა ფულებს“ კრიტიკა, რომელიც ხელოვნების მხრით თუმცა სუსტია, მკრამ როდესაც მხედველობაში მივადებთ, რომ დევგანდამდე ჩვენმა არავის უწერბა ამ ფრად სინტერესო საგანზე, მამან დაურწმუნდებით, რომ ბ. ატრეპტის ეს შრომა დიდათ საინტერესოა და სმაგალითა.

ინტერესს მოკლებული არ არის ბ. ჰ. აგუნიანის „ხელოვნური და ზოთეუსიანლური განვითარება“, რომელიც იმ კითხვას ეხება, თუ ჩვენში (სომხეში) ინტელიგენციას რატომ არ ეინტერესება ხელოვნება. ატრორას აზრით, ეველა ამისა მიზეზი ისაა, რომ ჩვენს სკოლებში ხელოვნურ გემოვნების განვითარებას არავითარ ეურადღებს არ აქევენ. და ამიტომაც განუვითარებლად რჩება ჩვენის ინტელიგენციის ხელოვნური გემოვნება, რის შედეგად ის არის. რომ ხელოვნური გამოცემანი არ აინტერესებს ჩვენს ცხვირ-აწეულ, ეოლომჩინს ბურჟუაზიულ მისწრაფებით გამსჭვალულ ინტელიგენციას.

იქნება ეველა ეს მართალია, მკრამ ერთი ევითხთ ატრორს, ჩვენს სკოლებში რა არის რიგან ნადაგზე დამყარებული, რომ ხელოვნება იყოს? ჰ. სოღაფიანის აზრით, ჩვენი ხელოვნური ჩამორჩენილობის მიზეზი ჩვენში გავრცელებული ვაწრო ნაციონალიზმა*). ამჟე ნომერშია რეაქციამე თარგმანნი, მაგალითად მორის მეტერლიანიკადან „ახალი დროს“ (სარ-დოსისს).

საკულისხმათ გ. მირიანის (მსხიობი გედვე-

*) რაც არ არსებობს. ჩვენ რომ ნაციონალისტნი ვყოფილიყავით, მაშინ ჩვენს ისტორიას ვისწავლიდით და ლიტერატურას განვითარებდით... Art.

ანთა) „ქართულ თეატრის წარსული და აწმუა“-ს ისტორიულ მიმოხილვის ცაგრძქელებს, რამეღაც, რს თმს უნდა, სომეხ მკითხველებისათვის ფრად სანსტრესოს, და უსათუღ დაჯამეფილეებს, მე-ზობელ და მოძმე ერის თეატრის და მის აწმუა წარსულს ცაგნობას მსურველთ.

წერდში მითასეებულას ენ. ბ. ავღა-შეღღის მ. მ. სოფრთეა ანაშიძის, კ. მესხის, ტ. ანაშიძის და გ. ტეღევაშვის (ეუბღღეს ცამ) სურათებო. (წარსულ ორ ნომერში მითასეებულა ეფო სხეა მისხიბობას სურათებოც. ამავე ნომერშია დაბე-ჭღადი ქართულ მწერღღის ვაჟ-ფეშეღღას „მთას წყარო“, თარგმანი ე. კარაბეღღანისა. ს. სამუეღღაინის ნაშრომი ქართველ „სომეხურა სხაღღო სიმღე-რეობა“, ზ. ზორანის (სოციღღალიზმი და ხეღღოგება), სომეხ კომეზობატორის, აწ კარდაღღელი, მ. კეზღღაინის დღღოგრება და მოღღაწღობა) ს. ესანისა, სომეხ ცნობად ზუბღღაცისტის, „მშაქის“ რეღღატორისა. ქღღანთარის (ნამღღანის) დსიღღუეტნობ და სხეა; თურხანი შექეღღა სხეღღასხეა ხეღღოგური სურათებო.

არ შეკეღღღანს, გუღღითადი მღღღობა არ ცა-მოეუცხღღად ბ. დეღღინანს, რამეღღაც ეეეღღე ძღღღ-ღღეს ხმარობს, რომ ჟურნალი ეეეღღა მხრეუ ცაღღღ-მზოს იმ დროს, როღღესც ზეენში ამ რეღღე-ცის ხსნაში, როგორც ნათქეღღამა „თავით არ ეფო მხარო, ზეღღ დასსეეს წეღღად,“ სომხის ს-ზოგღღეება ვერ შესღღღებს დაღღასოს“ მისი დაუფასე-ბეღღა შრომა. ამასც ვეუეეე, რომ თბიღღისში ამსე solide-ი და ღღამზი ცამოცემის დასტეღღეა შეუღღღე-ბეღღა.

Artemius

„ჯეღღილი“-ს მე-6-ენომერი, მკირე წლო-ვანთა და მოზრღღითათვის, მარტივი ქართუ-ლის ენით დაწერილი ლექსებით და მოთხრო-ბებით არის შედგენილი. სურათებით შემკული. მასღღა ნაირფერი და მოზარდ მკითხველთა მოთხოვნეღღების შესაფერი. ჟურნალში, სხვათა შორის, დაბეღღღილია ს. გორგაძის „საქართვე-ლის ისტორია“-ს ვაგრძ. საქართველოს რუქით.

„ნაკედული“-ს მე-12-ე ნომერი. მკირე წლოვანთათვის, ღღის სიფაქიზით შერჩეული მასღღალი შედგენილი და ღღამზად დასურათე-ბულია.

ყოველ ქართველ ოჯახს, ბეღღეთა სული-

ერ საზღღოზე მზრუნველს, გულწრფელად ვურ-ჩევეთ, ეს ორივე წლიური გამოცემა იქონიოს ბავშვების საკითხავად.

Poesiés, par Sakun D' Ary--პოეზია სკან-დარასა,-- ლექსთა კრებული ალექსანდრე ბა-ტონიშვილის შვილის შვილის, ჩვენში ცნობი-ლის--ენ. ელისაბედ ირაკლის ასულის ჯამბაჯურ-ორბელიანისა, რომელმც ფრანგულად გადათარ-გმნა ლერმონტოვის „დემონი“ წიგნში მოთ-ვისებულია ოცამდე ლექსი, ნახისა და მშეენი-რის ჰანგით დაწერილი, ზეღღამაღღენის გრძ-კობზიად გამსტეღღული. გამოცემულია ძლიერ კოპწიად, ღღის 50 კაპ.--დაწერილებით ვან-ხიღღესა და ზოგიერთ ლექსთა თარგმანს შემ-ღღეღ დაბეღღღავთ.

გამხმარი ფოთოლი, პიესის სახით, 4 მოქ. ნ. შიუჯაშვილის, ამავე ავტორის პიესის დე-გობრობა--ს პირველი ნაწილი. პიესა ჩვენს ინ-ტელიგენციას შეეცება. ფასი 20 კ. ცალკე წერილის ვუღღენით.

თიკული, ლექსება ვ. რუხაძისა, წიგნი მეორე, მიხ. კალანდაძის გამოცემა. დაბეღღღი-ლია სუფთად, შეიცავს 86 გე. ფ. 20 კ. ივ. გომართლის წერილით „დღაჯრულთა პოე-ტი“, ავტორის სურათით და მშეენიერი ლექსე-ბით. ბეერი მთავანი ჯერ არსად არის დაბეღღღი-ლი. ლექსთა უმეტესობა დაჩაჯრულთა და მა-შერალით უმღღერს.

დაბა-სოფლები

დ. ქიათურა. კვარას, 11 ივღღის, ადღღღობ-რეუ დრამ. სხ. სენის მოეკრეღღათა მეერ წარმოღღ-გენიღღ იქმნა ჩირიკოვის ჰეეს „ეზრეღღეობა“. კაგრნი ეუეენ ტარუშეღღი (ღღეღეღეზერ), ქნი ჩანანოე (ღღა) და ბარეღღა (ნახანი). სამწეხაროდ ჰე-სის ზოგი ადღღეღობა ცამოსტეღღეს, რამც ჰე-სის ეღღეერა დაეკარგა. ზოგი ერთი მთამსე უხერხულად გრსობად თავს სენჯეუ. მ--შელი

დ. ხონი. (ვღღურან ზუნას ცასტეღღეობა). 10 ივღღის ვად. ზუნას მონაწილეობით წარმოღღგენიღღ იქმნა ხონის სსზოგღადეობისთვის სრულად უცნობი დრამა „მეგობრობა“, ნ. შიუჯაშვილის. სსზო-

გაღივებს ძლიერ მიქწინს ვ. გუნია აჩნადის. ხოლო გოგონაშვილი — ელიკო დომიურის როლიში. მართლაც სუენხოვოდ ჩაატარეს თავიანთი როლები ზემოხსენებულ ზორთ. დანარჩენები ნ. ჯავახიშვილი, ვ. შალივაშვილი, ნ. გვარამე ზელს უწყობდენ. სუსტობდა კატოს როლის აღმსრულებელი № 2, მისთვის ასეთი შესუსტება როდი არ უნდა მიეცათ. სანდრო ჭავჭავაძეს შესამე მოქმედებაში რეჟისორი არ გაუვარდა, რამაც ცუდი შთაბეჭდილება მოახდინა.

შეთე დღეს — 11 ივლისს, ვ. გუნიასავე მონაწილეობით, წარმოდგენილ იქნა „გაზაფხულის ნიაღვარი“, დრამა 4 მოქმედებად ს. კოსთროტოვის, თარგმანი ვ. გუნიასი. წარმოდგენამ სუცხთვოდ ჩაიარა. ჩამეტურ კარგები იყვნენ თ. გოგონაშვილი (ნატა), ვ. გუნია, (სერგეი) ვ. შალივაშვილი (შახუდ ხმარანი) ნ. გვარამე — (ვალიდა) ჯ. მეტეაშვილი (ჟოტოკო). სუსტობდა მ. არხიზოვის.

ზოგიერთის სენსზე ასეთი სუკეთესი ძლეობით, როგორც ნ. ჯავახიშვილი და ნ. გვარამე, ამ გვარი ზეუსების დაღვამ მუტად სუკულისსიშო მოფენას, მკრამ სიმუხროთა, რომ ორივე წარმოდგენას ხელხი ნკლებ დაესწრო. ჩემის აზრით, ამის შიხეხი ბაღეთისის სიძიერა.

ტეხეი

სოფ. კულაში ამის წინაღ ქ ადგილობრივ სუკითხელოს სსსრკუბდოდ მ. ვ. ძიძიგურას რეჟისორბობით წარმოდგენილ იქნა აკვის ისტ. დრამა „ნატარ კახი“.

ივერილი

დ. სურამი. გასულ კერას შ. საფაროვის რეისირობით წარმოდგენილ იქნა „ჯერ დიხობოცენ, მერე იქორწილეს.“ რ. ერისთავისა. წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა და თვით შ. საფაროვიც მოეწონა საზოგადოების ოსუვას როლიში. პიესაზე სინტეტესო იყო სალიტერატურო განყოფილება, რომელშიაც მონაწილეობდენ თბილისიდან განგებ ამოსული ჩენი ახალგაზდა მწერლები. პირველად სცენაზე გამოვიდა ია ეკლამე, რომელმაც აღფრთოვანებით და ლამაზად წაიკითხა თავისი მშენიერი ლექსი პროზად — „მუშა ბოქულადის შვილი“, რის გამოც საზოგადოებამ ტაშით დააჯილდოვა. აღსანიშნავია ნარკანი, რომელმაც მშენიერი ესკიზი — „ნეტავი მო-

ეკლათ“ — წაიკითხა, ნ. ჩხიკვაძე, რომელმაც არტისტულად წაიკითხა „ღმერთთა ბრძოლა“ და „რწმენის სიმბოლო“ („თეატრსა და ცხოვრებაში“ იყო დაბეჭდილი № 27). დიდი ყურადღების ღირსია ჩენი ახალგაზდა ღრამატურის ტრ. რამიშვილის ღრმა პსიხოლოგიური მონოლოგი „შეშლილი“, ავტორის მიერვე წაიკითხული.

ამავე საღამოზე წაიკითხეს თავთავიანთი ნაწარმოებნი ირეთელმა, პართენაშვილმა, მოუსენვარიძემ, კასრამე ღ. ნ. გივარუმა, რომელიც ტაშის ცემით იქნა დაჯილდოებული.

ზოგიერთებს რომ არ გაეკითხურებინათ თავიანთ ქმნილებათა კითხვა, — საღამო ბევრით მოიგებდა.

საერთოდ ახალგაზდა მწერლებმა კარგი შთაბეჭდილება მოახდინეს დამსწრე საზოგადოებაზე!

ასეთ საღამოებს დიდი აღმზრელობითი მნიშვნელობა აქვს ხალხისათვის, და თვით მწერლობის აყვავებისათვისაც კარგია. ვერ გაგვიგია, სურამის ინტელიგენციის ერთი ჯგუფი მტრულად რად მუხვდა საღამოს გამმართველთ?

საღამოს დიდძალი საზოგადოება დაესწრო და, აღბად, ამის მიხეზითვე ირვეველად წესიერება თეატრში.. **დრ. სურამელი**

სათეატრო ამბები

აღგილოზბრივი

ქართ. დრამ. საზოგ. გაგვიბამ დაბატვინა ახალი დეკორაციების ნიმუშები. დეკორაციებს ზამთრისთვის მოამზადებენ

ვალ. გუნია ზამთრის სეზონისთვის ახალ პიესას ამზადებს.

ეს ერის და პსიხეას თარგმანს შეუდგა ჩენი თანამშრომელი ახალგაზდა მგოსანი ნ. ჩხიკვაძე. იმავე პიესის თარგმნა დაუწყვიათ ნ. ლორთქიფანიძესა, და აგრედვე ბაბილინას. პიესა ჩენს ეურნალში დიბეჭდება.

ვალ. შალივაშვილი ამზადებს ახალს პიესებს „სატანა“ — სა და „ეკისარსა და კლეოპატრას“ მომავალ სეზონში დასადგმელად.

ქართ. დრამ. დახში, სხვათა შორის, მსახიობად იწვევენ ბულდ მდივანს.

მომავალ სეზონში ქართ. დრამ. საზოგ. დასის-მიგრ წარმოდგენილი იქნება, სხვათა შორის, ორი

ახალი ორიგინალური პიესა: „სიმზახნეჲ“, — ნ. შიუკა-შვილისა და „მსხვერპლი“, — ი. გელდანიშვილისა.

ალალე თუთაევმა დასწერა ახალი პიესა „ქა-ენ მეორე“, დრ. 3 მოქ.

ქიათურის დრამ. საზოგ. განუზრახავს პაეტი გამოსცეს, ფული შეატაროს და თეატრი ააშენოს.

ჩენვი ჭანამშრომელი ვიოლინისტი დ. დავითიანი (Violoniste), რომელიც ორის თვის წინად ოსმალეთს გაემგზავრა კონცერტების გასამართავად, უკვე დაბრუნდა საქართველოში და რავედნამე კონცერტებს გამართავს ბორჯომს, სურამს და ახასთუმანში. ოსმალეთში დიდს აღტაცებით ისმენდნენ მის კონცერტებს. იზირში ექ. კონსტანინიანსვან რავედნიმე ათას მანათად ღირებული სკრიპაკა-კი მიიღო საჩუქრად.

სახალხო თეატრის რეჟისორი სომხის სექციის მიერ ამ ზაფხულს მიწვეულია სახელგანთქმული მსახიობი აბელიანი.

რ უ ს ე თ ი

მმართველობამ აკრძალა „კატარგულთა“ სიმღერები, რომლის დადგმის უფლება გარტყელს შინაგან საქმეთა მინისტრისაგან ჰქონდა მიცემული.

დრამატული აკადემია, სასცენო ხელოვნების უმაღლესი სასწავლებელი, არსდება რუსეთში, რომელშიაც მსახიობნი უფრო სრულ მეცნიერულ და ხელოვნურ განათლებას მიიღებენ.

დაიწვა პეტერგოფის საიმპერატორო თეატრი. ზარალი დიდა.

მ. გოკის დაუწერია ახალი პიესა — დრამა „გმირი“.

გარდაიცვალა მ. ი. პეტია, მოხუცი ბალეტ-მეისტერი საიმპ. თეატრებისა. მოღვაწეობა დაიწყო პეტერბურგის სცენაზე 1847 წ. ნახევარ საუკუნოზე მეტი მისი ზეშაყვანებით სახრდობდა რუსთა ბალეტი.

ესტონელთა საიერ დღესასწაულის დროს, 14 ივნისს, საძირკველი უნდა ჩაეყარათ ეროვნული თეატრისთვის და, რასაკვირველია, სიტყვის სათქმელადაც ემზადებოდნენ, მაგრამ რადგან გუბერნატორმა მოითხოვა — ყველა სიტყვა რუსულად ითქვასო, ამიტომ ესტონელებმა თავის განზრახვებზე უკეთურად იტყვიან.

დაზღვეულმა მსახიობმა ა. ზ. ბურაკოვსკიმ, რომელმაც 40 წლის წინად 70 წლით 50000 მანათში დაიხდევდა თავი, უკვე ვალას წიაჭი და წელს მართამობის თვეში მიიღებს ფულს.

უცხოეთი

სამუსიკო და კლასიკურ რიტმის ინსტიტუტს აარსებენ დრეზდენში დალკროზის ხელმძღვანელობით, რომლის მიზანიც სმენის განვითარება იქნება.

ლიუდვიგოვს ბარნაი, რომლის სასცენო მოღვაწეობის 50 წ. თავი დღისიანი არ არის, რაც გერმანიაში გარდაიხადა, საცნობისმოყვარეობ, „აბებებს“ მო-

გვიტობრებს თავის თავგადასავალში: სცენაზე უქორწინა 1721-ჯერ, ბუნებრივი სიკვდილით მომკვდარა 55-ჯერ, გულის სიგანეობით 192, თავის მკვლელობით 314, წყალში გადავარდნი — 22, ითულებითი სიკვდილით 537, — სულ 1120 ჯერ.

ბარნაიმ სცენას თავი მიანება 1897 წ. მეორე წელს მეინინგენში ჰერცოგი „ვერცხლის ქორწილს“ იხილა. ამ დღისათვის თეატრში „სელოკს“ თანამოდენდა ბარნაიმ მოისურვა მოულოდნელად ესიამოვნებინა ჰერცოგი და მიტოვ შეუშენველად მოირთო, გრიმი გაიკეთა მოხუცა სენატორისა და სტატისტა შორის ჩაჯდა სამჯეროს სცენაში. ჰერცოგმა მხოლოდ წარმოდგენის გათავების შემდეგ შეიტყო, რომ ერთი სტატისტოვანი დიდებული მსახიობი ბარნაი იყო, დიდათ ისიამოვნა და გულწრფელი მადლობა გარდაუხადა მსცენავს მსახიობს.

ნამდვილი გველი გამოიყვანა მთავარ მოქმედ პირად კონან დილიმა თავის პიესაში, ამ პიესის დასადგმელად სავანებოდ „იწვევენ“ გველს, რომელიც, სახურთა სიტყვით ძლიერ გვეჩიანა. ახრებნად და მიძიდ აცოცდება ხოლმე კედელზე, ჰაერის სამუშაო მილით გამგრება მეორე თოხანში, სადაც დაწამავებს სძინავს და მისს ქალიშვილს აჩრახბს.

ბრიუსელის მსოფლიო გამოფენაზე დიდ ყურადღებას იქცევს „Dea-Kolona“, მექანიური ორალი, რომელსაც მომართული აქვს სამი სკრიპაკა და ისეთ ზმას გამოსცემს, თითოე მთელი ორკესტრი იყოს. თვალდახუბუქობა მომისმინით, გვეგონება სამი ნიჭიერი მუსიკოსი უკრავს სკრიპაკზეო. ჯერჯერობით 10,000 ფრანკად ღირს, და არც ვასაკვირვებია: იგი პირველი ნიმუშია და გამომგომნი მოილო ოცი წელიწადი ჩაპოკრიტება საკრავს.

მოლოერი სპარსულად გადაუთარგმნია ახლადელ შაჰის პაჰის დროს ფრანგ გოლშერს, რომელიც სასახლის თეატრს განაგებდა. ახლანდელ შაჰის რეგენტს იმდენად მოეწონა მოლოერიის კომედიები, რომ სპარსულ მსახიობთ გადასცა შესასწავლად და წარმოსადგენად.

მელოდების გასწორება. „თ. და ც“-ის 23-ში „ბუბლულის გოდება“-ში დაბეჭდილია: „ხალაში მჯდომს ბუბლულის ვალოაშია ვეჯობობოდიდ“ უნდა იყოს „ბალში მჯდომს“ და სხ. აგრედვე „უხლო სიყვარულმა მოგვიცეა“ უნდა იყოს: „უხლოში სიხარულმა მოგვიცეა“ —

შ ი ნ ა რ ა ს ი: სიმრავლე თუ ღირსება; ქუქმა-ცი საქმიანობა; — მეთაური; ზარი — აკაკისა; ქალქის მოურავი; ვ. ნ. ჩერქეშიშვილი — ი — ისა; შავი ანტილო — ს. აბაშელისა; თავ. ვ. ნ. ჩ. სხოვნისა — გ. შინაინისა; ოჯახი — ნ. ლორთქიფანიძისა; მშენებრებმა — შალვა დალიანისა; შეხვედრა — ბაბილიანისი, საბედისწერი დაბნაბა — ტ. რამიშვილისა; გამოშვებობება — ან. გარეკახელისა; დიქცია — გ. ჯაბაღრისა; ნაკადული — კიკნა-ფშაველასი; მიშულ დარიალი — ბიბლიო-ოგრაფია — არტემი; მუგენობობა, დაბა-სოფლები; სა-თეატრო ამბები.

რეაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი

მადნეულის, ხილეულის და სამკურნალო წელის

ქ ა რ ხ ა ნ ა

მ. ლალიძის და ამხ-სა

თბილისი, გილოვინის პროსპ. № 6 ტელეფონი № 411.

ჩვენნი ქარხნის წყლები

მზადდება მხოლოდ ბუნებრივ, ქიმიურად დაწმენდილ, ხილის წვნით და საუკეთესო ხილეულის შარბათით გამობდილის წყლითა და წმინდა შაქრით.

წყალი მზადდება გაუმჯობესებულ «ვაკუუმიო» მანქანებით სპეციალისტის ხელმძღვანელობით.

მუშტარი ადვილად დარწმუნდება, რომ ჩვენი ქარხნის

✠ მშვენიერის გამოსი და სუნთქვებისა, ✠

და თბილისის სამკურნალო განყოფილების ანალიზითაც

✠ მისი კარგი ღირსება და ზილდოვებულია ✠

ამიტომაც ჯანმრთელობის გულისთვის ეს ქარხნა ურჩევს ბბ. მომხმარებელთ, უურადღებ მიაქციონ რადგან ზოგაერთი ვაჭრები ჩვენი სხელებით სხვა ქარხნების უფრო იაფსა და მამსკაცებულ წყალს ასაღებენ.

მათსთვეთ ეველგან. ლალიძისა და ამხანაგობის წყალი

და ამათთან მიაქციეთ ყოველდღე

თავსაცობი ჩვენი ქარხნის ბეჭდო

ქარხანა ხილეული წყლით წარჩინებულ თვისებების და ზილდოვებულია

თქროს და ვერსლის დიდი მენდლით

სახლ. გზ.

ყოველ-დღ.
საპოლიტიკ.
სალიტერატ.

ამოცემა, კვირული სურათებიანი დამატებით
წლიურად 8 მან. ნახევარ წლით 4 მან 50 კ.
რედაქტ.-გამომცემელი დ. ხრამელაშვილი
აღრესი: Тифлисъ, Большая Ванкская
ул., № 12, Сем. Пашалашвили.

პვირას 18 ივლისს

ქართულს სამხედულო თეატრში

გვიმართება **შასანიშვილი ვარაგული**

ჭილაობა

ცნობილი მოჭილა-
ვის ეიფენის ხელ-
მძღვანელობით. ჩი-
მოსულია 20 მოჭი-
ლავე ფალავანი.
პვირას იქიდავებენ
სამი წყვილი ფალა-
ვანი. აღიღების ფა-
სი 30 კ.—2 მან.

პვილასათვის ხელმისაწვდომია

ჭილაობის დაწყებამდე სინემატოგრაფი უჭე-
დებს **სინტერესო, სამეცნიერო და გახარ-
თობ სურათებს.**

ЗАКАВКАЗЬЕ

Ежедневное издание.
За год въ Тифлисъ 6

руб. полгода 3 р. 50 к., въ другіе горо-
да—8 руб.,—4 р 50 к.—Тифлисъ Эри-
ванская площадь, д. Гургенова:

Ред-изд. Кн. Г. I. Амраджоби.

НОВАЯ РЪЧЬ

Ежедн. общ.-полит.
литературная газета

На годъ 7 руб., 1/2 года 4 руб. помѣ-
сячно 75 коп. Тифлисъ, Дворцовая ул.
д. Груз. Двор. ред. «Новая рѣчь».

Ред. Р. Д. Вебівѣвъ. Из. П. А. Готуа

ჯეჯილი

საქმაწვილო სურათე-
ბიანი ქურნალი. XXI

წლ. წლიურად 4 მან. თითო წიგნი 40 კ.
რედაქტორ-გამომცემელი ან. თ.- წერეთლისა

ნაკადული

საქმაწვ. სუ-
რათ. ქურნ.
წელ. VI.

24 წიგნი მყირე
წლო--სიღის

12 წიგნი მომრ-
დილობათვის

4 პრემიით. წლ. 3 მან. ნახევ. წლით 3 მან.
რედ. ნ. ნაკაშიძე გამომც. პ. ი. თუ—შვილი

„სოფნა“-ს

წიგნის მალაჩიაში ისყიდება

	მ.	ბ.
არათმეტაკულა გრ. სრამელაშვილის I ნ.	30	
„ II ნაწ.	40	
არათმეტაკის სხელმძღვანელო მისი.	80	
ქართული წერის დედანი შირანაშვილის	40	
ნაკ. ბარათაშვილის ლექსები და წერილები დ. კარა- გაშვილის ბიოგრაფიით, ილ. ჭავჭავაძის კრიტ. წე- რებით და ივ. გომართლის ლექსებით.	40	
იმერეთის მუჟე სოლომონ შ. ხახანაშვილის		25
რატკ სოსიკო მერკველასის		20
ალექსი პოემა აკაკის		10
სიმღერა აკაკის		15
ილ. ჭავჭავაძის რჩეული ლექსები		15
ბაშაჩეკო, აკაკის		30
სამშობლოსათვის თავდადებულნი		40
რუსთა დამარება საქართველოში		20
ათი მოთხრობა იანგ მარჯვანის		20
იანონა ნ. ნაკადაძის		20
ხალხური ეგუგას ტუაოსანი		10